

De non die zich moeder Teresa waande

- zaterdag 20 maart 2010

HOE EEN KATHOLIEKE ZUSTER DE WERELD JARENLANG VOOR DE GEK HIELD

Zuster Bauwens' werk bevond zich in een wettelijke schemerzone. kvg

Zes jaar lang gaf zuster Miet Bauwens lezingen over haar opvanghuis voor seropositieve prostituees, in de Brusselse groene rand. Maar de publicatie van haar verhaal in 'De Standaard', twee weken geleden, dreef de zuster in het nauw. De onwaarschijnlijke story van een non die moeder Teresa wou zijn en loog.

Zes jaar lang vertelde zuster Miet Bauwens haar overste hoe ze in een huis in Brussel stervende prostituees opving. Zes jaar lang ging ze bij vrienden uithuilen als dat werk haar te zwaar werd. Zes jaar lang gaf ze overal lezingen over haar opvanghuis. Donderdagavond bekende ze aan haar overste dat het huis niet bestaat.

In november vorig jaar gaf zuster Miet Bauwens in een school in West-Vlaanderen een lezing over haar werk als aidsbuddy en over haar opvanghuis voor zieke prostituees. 'Het was al de tweede maal dat ze bij ons kwam spreken', zei een leerkracht van de school. De zuster vertelde hoe ze zes jaar geleden in een park de zieke prostituee Riëtta had ontmoet; hoe de vrouw haar vroeg om met haar mee te gaan, naar haar kamer in een villa in de Brusselse rand; en hoe dat het begin was van een opvangproject voor stervende prostituees, los van officiële hulpinstanties maar in een huiselijke sfeer, met een ploeg van vier vrijwilligers. 'De verhalen over de prostituees en het project van zuster Bauwens lieten op de leerlingen een diepe indruk na', zei de leerkracht.

Het is een verhaal dat Miet Bauwens de afgelopen zes jaar honderden malen heeft verteld, in scholen over heel Vlaanderen maar evengoed voor organisaties als Markant, het netwerk voor ondernemende vrouwen. En ook op het internet is haar relaas terug te vinden. In een onlineartikel van eind 2006 zegt ze over haar opvanghuis: 'Fysiek is die opvang niet lastig. Wij wassen en koken, de gewone dingen. Maar psychisch valt het soms echt niet mee. Vorig jaar stierf Riëtta, met wie ik een erg nauwe band had. Toen ze me destijds vertelde hoe ze voor het eerst werd verkracht, deed me dat wat. En toen ze stierf, weende ik tranen met tuiten.'

In de entourage van de zuster waren verschillende mensen op de hoogte van haar project. 'Haar opvanghuis voor stervende prostituees? Natuurlijk heeft ze me daarover verteld', zei Daniel Alliët toen *De Standaard* hem naar het werk van zuster Bauwens vroeg. Alliët is de sociaal-geëngageerde priester van de Begijnhofkerk in Brussel en trekt zich het lot van de armen en asielzoekers in de hoofdstad aan. Hij haalde

zuster Bauwens naar Brussel nadat ze 25 jaar als onderwijzeres in Congo had gewerkt. Ze ging er aan de slag in Alliët's 'Huis van Vrede', waar thuislozen worden opgevangen, maar dat project werd na een tijd te klein voor haar, vertelde de priester. 'Ze wou meer haar eigen weg gaan en is als aidsbuddy begonnen. In diezelfde periode heeft ze ook een opvanghuis voor prostituees opgestart.'

'Ik ben nog nooit in het huis geweest', zei Alliët. 'Ik ben een man en het lijkt me logisch dat in een opvanghuis voor vrouwen geen mannen binnen mogen. Bovendien is het haar project, niet het mijne. Maar ik ben wel een klankbord: als ze een lastige dag heeft gehad, komt ze bij mij haar verhaal doen.'

Geen kijkvee

Ook *De Standaard* kreeg van zuster Bauwens geen toestemming om haar opvanghuis te bezoeken. Haar project in Brussel was ons via de West-Vlaamse school ter ore gekomen, maar toen we haar vroegen of we haar een tijdlang mochten volgen, mailde ze terug: een reportage kan, meelopen niet, 'onze mensen zijn geen kijkvee'. 'Van in het begin hebben we besloten dat er geen kijkers op de vloer komen... Onze meisjes zijn al genoeg bekeken en "bepoteld" geweest. Zelfs als er zich nieuwe vrijwilligers aanbieden, zijn de gesprekken meestal buiten ons huis.'

Wel was ze bereid over haar werk met de prostituees te spreken, in haar appartementje in een huis bij de Begijnhofkerk in Brussel.

Ze vertelde er niet alleen over haar project voor de seropositieve prostituees, maar ook over haar andere werk in Brussel: over de kerkbezettingen van asielzoekers die ze altijd gesteund had; over haar hulp aan OCMW-steuntrekkers, die in het gebouw waar ze woonde een kamer konden krijgen en die zij een beetje 'in het oog moest houden'. Tijdens die gesprekken kwam meer dan één bewoner bij de zuster aankloppen, vaak in niet al te nuchtere toestand. Ook Daniel Alliët sprong binnen, om te horen hoe het met de zuster ging.

Toegang tot het huis wou ze de pers, ook na herhaald aandringen, niet geven. En een andere vrijwilligster spreken was evenmin evident, zo zei ze. 'De vrijwilligsters zijn erg op hun hoede. Wij werken niet volgens de officiële voorschriften. Daardoor kunnen we de prostituees huiselijkheid geven, maar daardoor is dit ook een delicaat project, zeker voor de dokter in onze groep.'

Bij de officiële hulporganisaties die we belden, hadden ze nog niet van Miet Bauwens gehoord. Een vreemd verhaal, was de teneur, onwaarschijnlijk, maar ook niet helemaal uit te sluiten. In de vriendenkring van de zuster werd niet aan haar getwijfeld.

En ook Daniel Alliët zag geen reden om haar verhaal in twijfel te trekken toen we hem nogmaals belden. 'Ik werk al jaren intensief en vlot met Miet samen, onder meer voor de opvang van asielzoekers en armen. En ze heeft mij al die jaren zoveel over haar werk met de prostituees verteld. Wel heb ik haar, vooral in het begin, meer dan eens aangeraden om met officiële instanties samen te werken. Omdat ik vond dat zo'n project te veel was voor enkele vrijwilligsters en dat zeker de dokter zich in een wettelijke schemerzone bevond. Maar Miet was van mening dat ze die vrouwen een huiselijkheid kon geven die ze in de officiële hulpverlening niet zouden krijgen. Misschien nemen de hulporganisaties na het artikel in de krant wel met haar contact op, zodat ze kunnen samenwerken.'

Het artikel, dat op 6 maart in de krant verscheen, bracht inderdaad reacties teweeg, van lezers die getroffen waren door het verhaal, maar ook van hulporganisaties die verbolgen waren over de aanpak van de zuster. Dokters van de HIV/SOA-kliniek van het Tropisch Instituut publiceerden op 11 maart een reactie om hun

verontwaardiging te uiten over de wijze waarop de vrouwen alle medische begeleiding werd ontzegd. En ook andere organisaties drukten hun verontwaardiging uit én de wens om met de zuster in contact te komen.

De Standaard zette intussen de zoektocht naar het huis voort. De overste van de kloosterorde waartoe Miet Bauwens behoort, de Zusters van Pittem, twijfelde hoegenaamd niet aan het verhaal. 'Miet kan bergen verzetten, ze heeft in Congo schitterend werk gedaan. En ze komt hier geregeld uithuilen als een van de prostituees is overleden of als ze het moeilijk heeft. Haar verhaal is waar, daar twijfel ik geen seconde aan.' Ook een professor met wie ze in Brussel aan armenzorg deed, kon zich niet voorstellen dat zuster Bauwens haar omgeving iets zou voorliegen. En ook Daniel Alliët behield zijn vertrouwen, ook al voegde hij er intussen wel aan toe dat je 'nooit nooit' kunnen zeggen.

Zuster Bauwens zelf reageerde verbolgen op de twijfel die her en der werd geuit. 'Men vindt het niet normaal...', schreef ze in een mail. 'Is het normaal dat er nu nog altijd mensen, ook vrouwen en kinderen, buiten slapen, als er in Brussel zoveel opvangtehuizen zijn? Ik heb hier bij mij een jong koppel opgevangen, waarvan de vrouw 8 maanden zwanger was en die al 3 weken op straat zaten... vind je dit normaal met al die opvangtehuizen in Brussel?'

Duidelijkheid

Tegelijk leek ze te begrijpen dat ze duidelijkheid moest scheppen, alleen was dat — zo zei ze — niet evident, want de andere vrijwilligsters waren kwaad dat ze met het verhaal in de pers was gekomen en wilden voorlopig geen contact meer met haar.

Toch kreeg *De Standaard* enkele dagen later een mail van een 'andere vrijwilligster', Lucienne Dupont. De vrouw mailde dat ze op vraag van Miet Bauwens klaarheid wou scheppen. Ze vertelde hoe het er in het huis aan toeging. Ze belde ook en drie uur na dat gesprek nam ze opnieuw met de naam 'Lucienne' op. We noteerden het gsm-nummer en deden navraag bij Belgacom, maar het nummer bleek niet geregistreerd.

Op bemiddeling van Daniel Alliët hadden vier organisaties — Dokters van de Wereld, Sensoa, Pagasa en Medimmigrant — intussen met zuster Bauwens contact opgenomen. Frank Vanbiervliet, coördinator voor Dokters van de Wereld, had een eerste verkennende gesprek met de non en ging later nog een tweede keer langs, met twee vrouwelijke hulpverleners. Maar de zuster hield het been stijf en weigerde het adres van het huis bekend te maken. Ze hield vast aan haar verhaal en ook haar overste twijfelde niet. Bovendien liet ze nog een tweede vrijwilligster telefonisch contact opnemen, en ook die vrouw vertelde hetzelfde verhaal.

Toch werd de druk steeds groter en de zuster raakte verstrikt in het web dat ze voor zichzelf en haar entourage gesponnen had. Ze trok naar Pittem om tot rust te komen, maar gisteren bezweek ze onder de druk en gaf ze toe dat haar verhaal met haken en ogen aaneen hing. Ze had als aidsbuddy gewerkt, ze was met zieke prostituees in contact gekomen, maar van een huis of andere medewerksters was nooit sprake geweest. Ze had zich aan de telefoon zelf als twee verschillende vrijwilligsters voorgedaan.

'Ik heb haar verhaal in de krant gelezen en het is nooit bij me opgekomen dat dit verzonnen kon zijn', zegt Dirk De Wachter, psychiater. 'Maar dat is typisch voor mythomanen. Ze hangen een verhaal op waarin ze op de duur zo geloven dat ze hun hele identiteit daaraan ontleenen. Ze kunnen dat jarenlang volhouden, ook voor hun omgeving, en zo'n mythe is erg moeilijk te doorprikken. Wellicht had deze zuster een grote nood aan bevestiging, wou ze een soort moeder Teresa zijn. Maar ze heeft zich te ver gewaagd, tot ze niet meer terug kon.'

Volgens De Wachter is het erg belangrijk dat zuster Bauwens nu psychiatrische hulp krijgt. 'Ofwel blijft ze

in haar leugens volharden en dan wordt het haast een psychose. Ofwel komt ze in een diepe depressie terecht.'

De hulporganisaties van hun kant zijn tevreden dat er geen officieus circuit in de marge bestaat. 'Het verhaal van zuster Bauwens leek ons vreemd, maar we konden het ook niet zomaar als onwaar afdoen', zegt Heidi De Pauw van Pagasa. 'De mensenhandeltoestanden die de zuster beschreef, deden zich vooral tien jaar geleden voor. Vandaag zijn die veeleer uitzonderlijk en bieden wij als organisaties aangepaste hulpverlening.'

Griet Plets